

Касатора (третьої особи): Олійника Дмитра Вячеславовича,

у справі № 2а-1140/11/2670 за позовом Кличка В. В. до НКРЕ
касаційне провадження № К/9991/68707/11
касаційне провадження № К/9991/71212/11
(суддя Леонтович К. Г.)

ПОЯСНЕННЯ.

Розгляд справи в письмовому провадженні призначено на **22.12.2011 р.**

Відмовляючи у визнанні незаконними і нечинними з моменту прийняття акту відповідача НКРЕ суд зокрема посилається, що цей акт нібито не є регуляторним, оскільки регулює відносини між енергопостачальними компаніями і споживачами.

Погодитися з цим не можна з таких підстав. Статтею 1 ГК встановлено, що цей Кодекс визначає основні засади господарювання в Україні і регулює господарські відносини, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання, а також між цими суб'єктами та іншими учасниками відносин у сфері господарювання.

Аналіз змісту вказаного положення дає підстави для беззаперечного висновку, що **господарські відносини виникають не тільки між суб'єктами господарювання, але й між цими суб'єктами та іншими учасниками відносин у сфері господарювання.** До учасників останніх ст. 2 ГК віднесені, зокрема, споживачі. Згідно ч. 2 ст. 20 ГК кожний суб'єкт господарювання та споживач має право на захист своїх прав і законних інтересів. Права та законні інтереси зазначених суб'єктів захищаються, зокрема шляхом установлення, зміни і припинення господарських правовідносин. Такі господарські відносини підприємства з іншими підприємствами, організаціями, громадянами здійснюються на основі договорів (ч. 1 ст. 67 ГК). Істотною умовою такого договору є ціна (тариф), як форма грошового визначення вартості продукції (робіт, послуг), яку реалізують суб'єкти господарювання (ч. 1, 2 ст. 189 ГК).

Відповідно до ст. 7 ГК відносини у сфері господарювання регулюються Конституцією України, цим Кодексом, законами України, нормативно-правовими актами Президента України та Кабінету Міністрів України, нормативно-правовими актами інших органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також іншими нормативними актами.

Так, згідно ст. 1 Закону України № 1875-IV «Про житлово-комунальні послуги», такими послугами є результати господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та перебування осіб у жилих і нежилых приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил. Споживач - фізична чи юридична особа, яка отримує або має намір отримати житлово-комунальну послугу. Статтею 13 цього ж Закону визначено, що електропостачання віднесено до комунальних послуг, які є житлово-комунальними послугами (ЖКП) за своїм функціональним призначенням.

Таким чином, я є особою, яка споживає на договірних засадах з ПАТ «Київенерго» житлово-комунальну послугу (електропостачання), як результат його господарської діяльності у процесі організації та здійснення якої **виникають господарські відносини.** На ці господарські відносини безпосередньо впливають оскаржувані акти відповідача НКРЕ:

наприклад у договорі між мною, як споживачем і ПАТ «Київенерго» послуга електропостачання має надаватися відповідно до затвердженого тарифу.

Крім того, як вбачається зі змісту оскаржуваного акту відповідача НКРЕ, ним затверджені тарифи на електроенергію, що відпускається не тільки населенню, але й населеним пунктам. Отже, висновок суду щодо регулювання відносин оскаржуваним актом виключно між енергопостачальними компаніями і споживачами не відповідає обставинам справи.

Таким чином, судом неправильно витлумачені положення ст. 1 Закону України № 1160-IV «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності».

Відповідно до ст. 17 «Загальні принципи встановлення тарифів на енергію» Закону № 575/97-ВР роздрібна ціна на електричну енергію формується енергопостачальниками згідно з умовами і правилами здійснення підприємницької діяльності з постачання електричної енергії з урахуванням вимог цього Закону. Постановою відповідача НКРЕ № 15/1 від 13.06.96 р. «Про затвердження Умов та Правил здійснення підприємницької діяльності з постачання електричної енергії за регульованим тарифом» зазначена формула розрахунку роздрібного тарифу на спожиту споживачами електроенергію (пункт 3.7.4), а також на Ліцензіата покладено зобов'язання опублікувати у засобах масової інформації інформацію про єдині роздрібні тарифи за п'ять днів до введення їх в дію. Публікація повинна містити таку інформацію, що забезпечує можливість будь-якій особі зрозуміти розмір платежів (пункт 3.7.2).

Стосовно формування тарифу для населення з боку НКРЕ слід зазначити, що в ньому враховані нормативні втрати електроенергії, тариф на поставку, тариф на передачу, оптова ринкова ціна (тобто складові, що виникають у господарських відносинах).

Про те, що питому вагу у Структурі ціноутворення на Оптовому ринку електроенергії (ОРЕ) займає саме вартість її купівлі від виробників повідомляється листом НКРЕ від 23.05.2007 р. № 3380/14/17-07 «Щодо цін/тарифів на енергоносії для підприємств житлово-комунального господарства», яким зокрема зазначено:

Щодо тарифів на електричну енергію для підприємств житлово-комунального комплексу повідомляємо, що на сьогодні тарифи на електроенергію для всіх споживачів (у тому числі і для підприємств житлово-комунального господарства), крім населення, є ринковими. Роздрібні тарифи на електроенергію щомісячно формуються енергопостачальними компаніями за ринковою формулою, наведеною в Умовах та Правилах здійснення підприємницької діяльності з постачання електричної енергії за регульованим тарифом (постанова НКРЕ від 13.06.1996 N 15/1. Роздрібний тариф на електроенергію складається з оптової ринкової ціни на електроенергію, тарифів на передачу місцевими (локальними) мережами і тарифів на постачання. Крім того, роздрібний тариф враховує відшкодування вартості нормативних технологічних витрат електроенергії в мережах при її транспортуванні та інші фактори.

В структурі роздрібних тарифів частка оптової ринкової ціни складає близько 80%. Вона, відповідно до Закону України "Про електроенергетику", формується на Оптовому ринку електричної енергії як середньозважена ціна електроенергії, закупленої від всіх виробників електроенергії (ТЕЦ, ТЕС, ГЕС, АЕС), а також включає надбавки для покриття витрат на утримання енергосистеми, диспетчеризацію, дотаційні сертифікати (для відшкодування енергопостачальним компаніям втрат від постачання електроенергії населенню за фіксованими тарифами) та інвестиційну складову. Тобто, оптова ринкова ціна залежить від цін на первинні енергоносії і сезонної зміни структури виробництва електроенергії. Рівень оптових цін при стабільних цінах на первинні енергоносії (ядерне паливо, вугілля, природний газ, мазут) в визначальній мірі залежить від структури виробництва електроенергії - питомої ваги електроенергії, виробленої ТЕЦ, ТЕС, ГЕС, АЕС, тарифи яких значно відрізняються.

Таким чином, зростання оптової ринкової ціни на електроенергію спричиняє відповідне зростання роздрібних тарифів на електроенергію. Саме тому методологія розрахунку роздрібних тарифів побудована на принципі встановлення їх щомісячно (а не один раз на рік).

У листі від 10.06.2011 р. на мій інформаційний запит від 06.05.2011 р. відповідач частково наводить позицію, викладену вищевикладеним листом НКРЕ від 23.05.2007 р. № 3380/14/17-07, проте не повідомляє про частку оптової ринкової ціни в структурі роздрібних тарифів і її залежності від цін на первинні енергоносії.

Також листом від 10.06.2011 р. відповідач НКРЕ економічне обґрунтування підвищення тарифів у грудні 2010 – січні 2011 року пояснив нормативно-правовими актами, прийнятими у лютому 2011 року (постанови НКРЕ №№ 242, 243 від 17.02.2011 р.) без наведення жодних розрахунків. До введення у дію цих актів відповідач НКРЕ переглядав ціни/тарифи виходячи з нібито коригування вартості паливної складової на підставі постанов Кабміну № 955 від 10.07.2006 р., № 959 від 12.07.2006 р.

Згідно ст. 17 Закону № 575/97-ВР формування цін на електричну енергію, вироблену на теплоелектроцентралях та інших установках з комбінованим виробництвом електричної і теплової енергії, здійснюється з урахуванням тарифів на теплову енергію.

Проте, відповідно до чинної постанови Кабміну № 605 від 29.04.2006 р. «Деякі питання діяльності Національної акціонерної компанії «Нафтогаз України» вартість паливної складової зафіксована на певному рівні і не змінювалася. Враховуючи це, такою ж саме незмінною має залишатися оптова ринкова ціна і, відповідно, роздрібний тариф, в якому ця оптова ціна займає питому вагу.

Але судом мої пояснення з посиланням на докази у цій частині були фактично залишені недослідженими, що унеможливило встановлення обставин у справі в цій частині.

Звертаю також увагу суду, що текст Положення про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, яке затверджено указом Президента № 1059/2011 від 23.11.2011 р. не відповідає у певних частинах Конституції з її тлумаченням судом конституційної юрисдикції, а також підміняє собою деякі законодавчі акти, а тому підлягає правовій оцінці згідно ч. 9 ст. 171 КАС.

Відповідно до ч. 2 ст. 11 КАС суд може вийти за межі позовних вимог тільки в разі, якщо це необхідно для повного захисту прав, свобод та інтересів сторін чи третіх осіб, про захист яких вони просять.

З урахуванням наведеного прошу позовні вимоги Кличка В. В. до НКРЕ задовольнити в повному обсязі.

21 грудня 2011 р.

/Касатор Олійник Д. В./